

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta

Komissio antoi kesällä 2025 esityksensä vuoden 2027 jälkeiselle seitsemän vuoden Euroopan unionin maatalouspolitiikkakaudelle. Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistaminen merkittävä mahdollisuus taklata laajasti ilmastokriisiä ja luontokatoa unionin alueella.

EU-komission esitys kuitenkin ei luo suuria odotuksia maatalouden ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuuden lisäämiseksi. Kansallisen toimeenpanon vastuulle jää paljon tehtävää, jotta voidaan varmistaa, että maatalouspolitiikka ohjaa vähentämään hiilidioiksidipäästöjä ja ravinnepäästöjä vesistöihin sekä vahvistaa luonnon monimuotoisuutta.

Maatalous on yksi Suomen huoltovarmuuden kivijalka. Sitä ohjaava yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) vaatii kuitenkin isoa uudistamista. Tukieuroja tulee osoittaa nykyistä paljon vahvemmin ilmaston, luonnon ja vesiensuojelua edistäviin toimiin. Myös peltohehtaaritukia tulisi uudelleen kohdentaa palkitsemaan aktiivisista ympäristöteoista.

Esitys yhteisen maatalouspolitiikan seuraavasta tukikaudesta tuo yhteen ruoan tuotannon ja ilmastokriisin hillinnän ja luontokadon torjunnan näkökulmia, mutta lisää konkreettisia toimenpide-ehdotuksia maatalouden ympäristökestävyyden parantamiseksi tarvitaan.

On tärkeää, että viljelijöitä kannustetaan kestäviin käytäntöihin, mutta selkeiden uusien sitovien velvoitteiden puute luo suurta epävarmuutta maatalouspolitiikan uudistuksen ylle. Ilmasto- ja ympäristötoimiin tarttumisen tulisi näkyä vahvemmin myös Suomen kannassa.

Vastuullinen tilanhoito (farm stewardship)

Yksi uusista yhteisen maatalouspolitiikan esityksistä on ehdollisuuden kokonaisuuden yksinkertaistaminen ja sen nimen muuttaminen vastuulliseksi tilanhoidoksi (farm stewardship). Ehdollisuus on ollut tärkeä osa nykyistä maataloustukijärjestelmää toimien käytännössä perusehtoina tukien saamiselle. Ehdollisuuden keinoin on pyritty vähentämään esimerkiksi turvemaiden ilmastopäästöä.

Luonnonsuojeluliitto suhtautuu ehdollisuuden muuttamiseen vastuullisen tilanhoidon kokonaisuudeksi nykytiedoilla suurella varauksella ja toteaa, että ympäristöön liittyviä vaatimuksia ei ole varaa keventää lainkaan, päinvastoin. Valtioneuvoston U-kirjeessä sivulla 6. todetaan: "Ehdotuksessa säädetään vastuullisen tilanhoidon vaatimusten noudattamisesta pinta-alaan perustuvien tukien osalta." Käytännössä kirjaus antaa vaikutelman, että vastuullisen tilanhoidon vaatimuksia tulisi noudattaa vain pinta-alaperustaisien tukien kohdalla, kun taas

maa- ja metsätalousministeriön [verkkosivujen mukaan](#) edellisen CAP-uudistuksen yhteydessä käyttöön otettu ehdollisuus on ollut kaikkien viljelijätukien maksamisen edellytys.

Valtioneuvoston U-kirjeessä myös todetaan, että pienet tilat olisi vapautettu vastuullisen tilanhoidon vaatimuksista “Pienten tilojen tukea saavat viljelijät vapautettaisiin kohtien A ja C”. Käytännössä vaatimukseen C sisältyy ympäristönsuojelulliset vaatimukset. Maatalouden ympäristötoimien vaatimusten on koskettava kaikkia.

Suomen luonnonsuojeluliitto pitää myönteisenä, että vastuullisen tilanhoidon kokonaisuudessa on tunnistettu “ei merkittävää haittaa” -periaate. Jää kuitenkin toistaiseksi epäselväksi, kuinka periaatetta on tarkoitus noudattaa.

Suomen kannassa tulisi selkeästi ilmaista, että vastuullisen tilanhoidon käyttöönotolla ei tulla heikentämään ympäristönsuojelun tasoa vaan vahvistamaan sitä nykytilaan verrattuna.

Maataloustukien enimmäismäärä ja tukijärjestelmän yksinkertaistaminen

Maatalouspolitiikan uudistaminen sisältää myös niin sanotun tukikaton, joka käytännössä rajoittaisi pinta-alatukien määrää kaikkein suurimmilla tiloilla. Tukikatto ei koskisi ympäristötoimenpiteitä. Tukikatto on ymmärrettävä uudistus tasapainottaen tuen määrää pienten ja suurten tilojen välillä. Uudistuksen vaikutukset kuitenkin koskevat Suomessa verrattain pientä tilajoukkoa.

Tavoite yksinkertaistaa maatalouspolitiikan tukijärjestelmää on yleisellä tasolla kannatettavaa, mutta sitä ei saa toteuttaa ympäristön kustannuksella. Jo nykyisellään iso osa EU:n maataloustuesta kohdistuu päästöintensiivisiin eläintuotteisiin sekä lisää luontohaittoja.

Ympäristörahoituksen taso

Tulokellisuusasetus määrittää ympäristörahoitukselle 43 % vähimmäisosuuden. Tämä ei yksin riitä vastaamaan ilmastokriisin mittakaavaan ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Komissiolla on mahdollisuus pyytää jäsenvaltioilta korkeampaa prosenttia kumppanuussuunnitelman toimiin. Suomessa esimerkiksi turvemaiden päästöt ovat merkittäviä, joten meidän tulisi nostaa ympäristörahoituksen tasoa selvästi yli vähimmäisosuuden.

CAP-uudistuksella on potentiaalia tukea ilmastotoimia ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamista. Luonnonsuojeluliiton näkökulmasta ympäristötavoitteet on priorisoitava EU:n maatalouspolitiikassa korkealle luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi sekä hiilinetraalisuuden saavuttamiseksi. Ilmastokriisin vaikutukset ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen vaikuttavat myös suoraan ruoantuotantoon.

Yhteenveto

Esityksen yhteiseksi maatalouspolitiikaksi pitäisi olla selkeämmin sidottu EU:n biodiversiteettistrategiaan ja ennallistamisasetukseen, sekä EU:n ilmastolain sitoviin päästöpolkuihin. Ennallistamisasetuksen ja sen toimeenpanon tulisi näkyä myös selkeästi osana Suomen kantaa.

Euroopan ympäristökeskuksen (EEA) mukaan nykyisillä toimilla EU-tason maatalouden päästöt tulevat pysymään ennallaan vuoteen 2030. Myös Suomessa maatalouden päästövähennykset jumittavat: päästöt eivät ole käytännössä ole vähentyneet 2000-luvulla, vaikka lukuisat viljelijät ovat sitoutuneet ympäristötoimiin.

Suomi on asettanut oman 29 % päästövähennystavoitteen maataloudelle joulukuussa 2021 nykyisen yhteisen maatalouspolitiikan hyväksymisen yhteydessä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii vahvaa maatalouspolitiikan ohjausta ja kannusteita. Askelmerkit päästövähennystavoitteensa saavuttamiseksi tulisi näkyä Suomen kannassa.

Maatalous on iso maankäytön muoto, mistä syystä sillä on huomattavia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. EU ja Suomi ovat sitoutuneet pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii toimia myös maatalouselinympäristöissä. Suomessa kaikki perinnebiotoopit ovat uhanalaisia, pölyttäjät vähentyneet merkittävästi sekä monien peltolintujen kannat taantuneet. Suomen kannassa tulisi selvästi linjata toimista, joilla maatalousympäristöjen luonnon monimuotoisuutta vahvistettaisiin.

Suomessa on myös huomattava määrä heikkokuntoisia tai käytöstä jo poistuneita turvemaapelloja joiden ennallistamisella voidaan saavuttaa luonto- ja ilmastohyötyjä. Heikkokuntoisilla turvepelloilla voidaan kosteikkoviljelyn avulla luoda myös uutta elinkeinotoimintaa ja myös siksi maatalouspolitiikan tulisi myös kannustaa siihen.

Suomen luonnonsuojeluliitto myös muistuttaa, että maa- ja metsätalousministeriö julkaisi vuonna 2021 selvityksen Suomen CAP-suunnitelman [ympäristövaikuttavuudesta](#). On syytä arvioida toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta uuden maatalouspolitiikan valmistelun yhteydessä ja ottaa käyttöön uusia tehokkaimpia toimia maatalouden ympäristönsuojelun vahvistamiseksi.

Euroopan Unionin vastikään julkaisema maatalouden ja ruoan visio tunnistaa luonnon monimuotoisuuden vaalimisen välttämättömyyden alkutuotannon näkökulmasta. Visio asettaa vuoteen 2040 mennessä tavoitteeksi, että maatalous toimii maapallon kestävyysrajoissa. Tavoitteen uskottava toteuttaminen vaatii konkreettisia ympäristötoimia myös Suomen kantaan.

Lisätietoja

Antti Heikkinen, ympäristöpäällikkö, +358 44 9010 461, antti.heikkinen@sll.fi
Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, +358 45 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi